

Universitetet
i Stavanger

Osmundsen, P. (2009) Krisepakke og avskrivningssatser. *Samfunnsøkonomen*, 63(3), pp. 37-38

Lenke til publisert versjon:

<http://samfunnsokonomene.no/magasin/samfunnsokonomennr-3-2009/?view=pdf&id=2798>

(Det kan være restriksjoner på tilgang)

UiS Brage

<http://brage.bibsys.no/uis/>

Denne artikkelen er gjort tilgjengelig i henhold til utgivers retningslinjer.

Det er forfatterens siste upubliserte versjon av artikkelen etter fagfelleevaluering, såkalt postprint.

Dersom du skal sitere artikkelen anbefales det å bruke den publiserte versjonen

Krisepakke og avskrivningssatser

Petter Osmundsen

Den foreslåtte økningen i avskrivningssatser er blitt kritisert av Finansdepartementet og enkelte forskere fordi det kan medføre overinvestering. Kommentaren imøtegår en del av resonnementene bak denne kritikken.

Regjeringens utvidede tiltakspakke mot finanskrisen har vekket en del debatt. Mens den opprinnelige tiltakspakken primært var rettet mot offentlig sektor, har den utvidete pakken også innretning mot privat sektor. Ett av forslagene er økte avskrivningssatser. Dette er et treffsikkert virkemiddel for å øke investeringene i næringslivet, og er tidligere blitt foreslått av LO, NHO og opposisjonen. Opprinnelig argumenterte finansminister Kristin Halvorsen prinsipielt mot en økning i avskrivningssatsene. Finansdepartementet har lenge holdt fast ved prinsippet om at satsene skal reflektere det reelle verdifallet for investeringen. Samme synspunkt forfektes av professor Steinar Holden på e24.no den 6. februar.

På et prinsipielt grunnlag er jeg enig i en del av kritikken mot å benytte avskrivningssatser som et virkemiddel innen konjunkturstyring. Avskrivningssatsene bør fastsettes slik at bedriftsbeskatningen blir mest mulig nøytral. Da vil investeringer være styrt av lønnsomhetsvurderinger, og ikke skattemessige forhold. Det vil si at investeringer som er lønnsomme før skatt også er det etter skatt – og motsatt. Forutsigbarhet i beskatningen taler også for minst mulig skattemessige justeringer. Avskrivningssatsene bør følgelig ikke oppjusteres under lavkonjunktur, like lite som de bør nedjusteres en sen nattetime når Stortinget skal balansere statsbudsjettet.

Men er dagens avskrivningssatser dimensjonert riktig i forhold til å etablere en nøytral bedriftsbeskatning? Jeg har her noen kritiske merknader til de samfunnsøkonomiske beregningsmetodene. Bedriftsbeskatningen er nøytral når skattegrunnlaget er lik merverdien eller grunnrenten som skapes av bedriften. Bedriften vil fortsatt maksimere grunnrenten dersom den får beholde en viss andel av denne etter skatt. Dersom skattegrunnlaget avviker fra grunnrenten oppstår derimot skattemessige vridninger, og vi kan få et velferdstap i form av at beslutninger vris som følge av skattesystemets utforming. En relevant type vridning i dagens situasjon er at skattesystemet kan motvirke investeringer. En vanlig antakelse i samfunnsøkonomiske skatteanalyser er at avskrivningssatsen må settes lik det faktiske verdifallet. Det er altså den økonomiske levetiden til en investering som anses relevant for fastsettelse av avskrivningssatser, ikke den tekniske. Dagens økonomiske situasjon er en illustrasjon på at økonomisk levetid av investeringer ikke nødvendigvis er så lang.

Samfunnsøkonomiske skatteanalyser må basere seg på antagelser om bedriftenes adferd. For å få løsbare modeller gjør man ofte forenklinger. Så også i dette tilfellet. Man antar at bedriften er hundre prosent gjeldsfinansiert og at hele kapitalkostnaden er fradragsberettiget, se for eksempel NOU 1989:14, *Bedrifts- og kapitalbeskatningen – en skisse til reform*. Forenklinger er forståelig, men man må ta forutsetningene i betraktning når man tolker resultatene. De samfunnsøkonomiske tilrådingene blir ikke bedre enn de bedriftsøkonomiske forutsetningene man legger til grunn.

I virkeligheten er bedriftene finansiert av både gjeld og egenkapital, og det er bare gjeldsrentene som er fratreggbare. Når man setter opp en ordinær bedriftsøkonomisk investeringsmodell, får man da at skattesystemet ikke er nøytralt selv om avskrivningssatsene tilsvarer faktisk verdiforringelse av kapitalutstyret. Årsaken er at kostnaden for egenkapitalen ikke er fratregkelig. Dette kan medføre at lønnsomme investeringer ikke blir realisert. Et tilleggsmoment som reduserer nøytraliteten i det eksisterende skattesystem er at underskudd ikke gir skattereduksjon før disse er fremført mot et fremtidig overskudd. Økt usikkerhet slik vi nå observerer med den finansielle krisen gir derfor investoren ytterligere grunner for ikke å gjennomføre investeringer som er lønnsomme før skatt, gitt skattesystemets manglende evne til å likebehandle underskudd og overskudd. Sistnevnte problem er delvis avhjulpet av regjeringens forslag om å tillate underskudd avregnet mot tidligere års underskudd. Det er ingen grunn til at denne endringen skal være tidsbegrenset.

Gitt disse vridningene kan man for å få nøytralitet i bedriftsbeskatningen kompensere med avskrivningssatser som settes høyere enn verdiforringelsen. Denne type resonnerement er lagt til grunn for petroleumsbeskatningen, der man i tillegg til ordinær avskrivning har en tilleggsavskrivning - friinntekt. I tillegg har man rettet på den manglende likebehandling av underskudd og overskudd ved bl.a. å innføre fremføring av underskudd med renter. Med 78 prosent skatt offshore mot 28 prosent på land, har det vært viktigere å sikre nøytralt skattesystem for oljesektoren fordi skattevridningene her er større. Med større innslag av marginale prosjekter på land kan man imidlertid argumentere for at dosering av avskrivningssatsene også her er vesentlig for å unngå vridninger.

Diskusjonen ovenfor går på skatteutforming, ikke skattenivå. Dersom man øker avskrivningssatsene samtidig som man opprettholder skattesatsen, får bedriftene en skattelette. Dette tiltaket må vurderes opp mot alternativene. Tiltaket kan være fornuftig i dagens situasjon ved at det skaper større balanse mellom tiltak mot offentlig og privat sektor. Det representerer dessuten et bedrifts- og næringsnøytralt tiltak. Regjeringen har så langt vist en imponerende vilje til å avstå fra selektive støttetiltak, eksempelvis støtte til enkeltbedrifter. Et mulig unntak er ulike systemer for garantiordninger. Her har Norge opp gjennom tidene svært blandede erfaringer.

